

RESEARCH OUTPUTS / RÉSULTATS DE RECHERCHE

Het Hof van Justitie onder de Lissabonloop

Adam, Stanislas; Van den Broeck, Liesbet

Published in:
De Juristenkrant

Publication date:
2010

Document Version
le PDF de l'éditeur

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (HARVARD):

Adam, S & Van den Broeck, L 2010, 'Het Hof van Justitie onder de Lissabonloop', *De Juristenkrant*, pp. 3.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Het Hof van Justitie onder de Lissabonloep

In de derde aflevering van onze Lissabon-reeks wordt de impact nagegaan van het verdrag van Lissabon op de rechtsmacht van het Hof van Justitie en de toegang tot de Europese rechter.

Stanislas Adam
Liesbet Van den Broeck

Het verdrag van Lissabon brengt wat nieuwigheden mee voor het Hof van Justitie van de Europese Unie. Zo wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het Hof als instelling en als rechtscollege. Wanneer de instelling wordt bedoeld, spreekt men over het Hof van Justitie van de Europese Unie. Hieronder vallen drie entiteiten: het Hof van Justitie (als rechtscollege), het Gerecht (dat vroeger de naam 'Gerecht van eerste aanleg' droeg) en de gespecialiseerde rechtbanken (de vroegere 'rechterlijke kamers', tot nu toe het Gerecht voor ambtenarenzaken).

De geschiktheid van de rechters en de advocaten-generaal bij het Hof van Justitie en het Gerecht zal in de toekomst eerst beoordeeld moeten worden door een comité, dat de lidstaten adviseert. Ook werd overeengekomen om het aantal advocaten-generaal van acht tot elf te verhogen zodra het Hof daartoe een verzoek zal indienen. Eén permanente advocaat-generaal zal dan worden toegewezen aan Polen.

Door de formele afschaffing van de pijlerstructuur krijgt het Hof van Justitie meer bevoegdheden in domeinen die vroeger onder het toepassingsgebied van het EU-verdrag vielen. Niettemin moet een verschil gemaakt worden tussen de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken (PJSS) en het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB). Het Hof is nu volledig bevoegd op vlak van PJSS en kan de verdragsbepalingen over die materie interpreteren en de geldigheid van een EU-handeling op het gebied

van PJSS nagaan, op verzoek van het Europees parlement of een particulier. Die bevoegdheid blijft echter omkaderd. Het Hof is niet bevoegd om de geldigheid of de evenredigheid na te gaan van politiole operaties en om zich uit te spreken over de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid. Die beperking geldt enkel voor nationale instanties en nationale regelgeving. Het Hof is wel bevoegd om controle uit te oefenen op het optreden van bijvoorbeeld Europol of Eurojust. Op het vlak van het GBVB blijft het Hof in principe onbe-

“ **Het Hof van Justitie moet een prejudiciële verwijzing van een nationale rechter spoedig behandelen als de zaak over een gedetineerde persoon gaat.** ”

voegd, tenzij om de rechtsgrondslag en de bevoegdheidsverdeling tussen de EU-instellingen na te gaan en toezicht te houden op de wettigheid van besluiten houdende beperkende maatregelen jegens particulieren, onder andere in de strijd tegen terrorisme (artikel 24, lid 1, tweede alinea VEU; artikel 275 VWEU).

BEROEPSPROCEDURES AANGEPAST

Het verdrag van Lissabon bracht ook wijzigingen aan in het beroep wegens niet-nakoming. De Commissie kan nu al na een eerste inbreukprocedure het Hof verzoeken om een

forfaitaire en/of dwangsom op te leggen, wanneer een lidstaat niet de nationale maatregelen tot omzetting van een wetgevende richtlijn meedeelde. De vraag rijst wanneer de forfaitaire som zal worden aangevraagd, aangezien die normaal de niet-uitvoering tussen het eerste en tweede arrest wegens niet-nakoming beteugelt. Daarenboven kan de Commissie al om een forfaitaire en/of dwangsom verzoeken na de ingebrekestelling, wanneer een lidstaat het eerste arrest wegens niet-nakoming niet heeft uitgevoerd. Het beroep tot nietigverklaring daarnaast, kan nu ook tegen handelingen van de Europese Raad en de organen en instanties van de Unie, op voorwaarde dat zij rechtsgevolgen ten aanzien van derden beogen te hebben. Met betrekking tot de organen en instanties bestaat er wel een ontsnappingsroute, vermits artikel 263, vijfde alinea VWEU bepaalt dat de oprichtingshandelingen kunnen voorzien in bijzondere voorwaarden. Het beroep tot nietigverklaring kan op grond van de derde alinea nu ook ingesteld worden door het Comité van de Regio's. Particulieren kunnen dit beroep nog steeds instellen tegen alle handelingen die hen rechtstreeks en individueel raken, alsook tegen regelgevingshan-

delingen die hen rechtstreeks raken en die geen uitvoeringshandelingen meebrengen. De term 'regelgevingshandelingen' wordt niet door de verdragen gedefinieerd. Uit het eindverslag van de studiegroep blijkt dat hieronder niet-wetgevende handelingen verstaan worden. Aangezien richtlijnen, verordeningen en besluiten zowel wetgevend als niet-wetgevend kunnen zijn, is het niet uitgesloten dat de instellingen bewust het beroep tot nietigverklaring voor particulieren zullen uitsluiten door voor een wetgevende handeling te kiezen. Daarom valt het te betwijfelen of artikel 263, vierde alinea VWEU voor een

ADVERTENTIE

www.bedrijfsovernames.be
discrete overnamebegeleiding sinds 1987

Een bedrijf overnemen of overlaten?
U heeft de (juridische) knowhow.
Wij kennen de overnamemarkt.

Een win-win situatie voor iedereen!

Vandecruys NV Tel: 03 384 09 37

doeltreffende rechtsbescherming zorgt, zoals door artikel 47 van het Handvest voor de Grondrechten vereist wordt.

Verder moet er ook nog gewezen worden op artikel 19, lid 1, tweede alinea VEU dat een codificatie bevat van de rechtspraak en stelt dat de lidstaten moeten zorgen voor een daadwerkelijke rechtsbescherming.

PREJUDICIËLE PROCEDURE

Sinds de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon is een enkelvoudige prejudiciële procedure mogelijk voor het hele Europese recht (artikel 267 VWEU). De specifieke prejudiciële procedure inzake PJSS werd afgeschaft. Ook de beperkingen die uit het oude artikel 68 EG voortvloeiden, namelijk de samenwerking tussen Europese en nationale rechters op het vlak van visa, asiel, migratie en justitiële samenwerking in burgerlijke zaken, verdwijnen. In de praktijk betekent dit dat alle rechters vanaf nu een prejudiciële vraag kunnen stellen aan het Hof van Justitie in die domeinen en niet alleen het Hof van Cassatie, het Grondwettelijk Hof of de Raad van State. Die verruiming van bevoegdheden moet de eenheid en samenhang verhogen in de toepassing van het EU-recht over de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Bovendien worden rechtsonderhorigen beter beschermd, aangezien ze een bredere toegang tot de prejudiciële procedure krijgen, wat welkom is in bijvoorbeeld geschillen over leegaal verblijf in België of het ouderlijk gezag. Tot slot moet het Hof van Justitie een prejudiciële verwijzing van een nationale rechter spoedig behandelen als de zaak over een gedetineerde persoon gaat. Ongetwijfeld wordt hiermee een behandeling volgens de sinds 2008 bestaande 'spoedprocedure' bedoeld. Hierdoor wordt er gezorgd voor een behandeling van de zaak binnen een 'redelijke termijn' (artikel 6 EVRM). Het is dan ook afwachten hoe het Hof de termen 'gedetineerde persoon' zal definiëren. Zal hieronder bijvoorbeeld een asielzoeker die in een gesloten centrum vastzit verstaan worden, buiten het kader van strafvervolgelingen?

Er zijn dus nog heel wat vragen die wachten op een antwoord.

(De auteurs zijn verbonden aan de vakgroep Europees recht van de UGent en respectievelijk aspirant bij het FWO-Vlaanderen en attaché bij de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking)

In het volgende nummer:

- Modernisering van het Europees mededingingsrecht (nr. 205)

Reageren kan!

Wilt u reageren op iets wat u in de krant hebt gelezen? Of wilt u zelf een prangend juridisch-maatschappelijk thema aankaarten? Stuur dan uw opiniebijdrage of lezersbrief naar juristenkrant@kluwer.be of De Juristenkrant, Motstraat 30, 2800 Mechelen, of fax ons op het nummer 015-36 16 96. De redactie mag opiniebijdragen en lezersbrieven inkorten, redigeren of weigeren.

Het beroep tot nietigverklaring kan nu ook tegen handelingen van de Europese Raad en de organen en instanties van de Unie, op voorwaarde dat zij rechtsgevolgen ten aanzien van derden beogen te hebben.